

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
Mestugean, Ana Codreanu, Mefisto, V. Hortopan, Victor Anestin,
I. C. Aslan, C. I. Ionescu, N. Ține, B'Arg, V. Albert, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

UN EPISOD AL LUPTEI NATIUNILOR.

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

Cumințenia e o calitate negativă; bogăția e, ce e... întocmai ca și cu virtutea: virtos e acela ce n'a avut ocazia să devină vicios. Virtutea și mintea sunt două infirmități.

— Cu toate că nu mai avem mobile, spuse Stephen, mă doare măseana, nu pot lucra, și la sfârșitul lunii am să mă duc la dentist, costă-va ori cât să-mi scoată măseana afară.

Ce mai minune, spuse Eduard, de ce nu mă-ai spus tu: „Eduard fă-mi plăcerea și scoate-mi măseana!” mic mic lucră ușor asta, și aș putea să ți-o scot.

N'ai să reușești.
— Fie ea chiar în fundul gurei, eu am să o gădesc.

— E sigur!
Eduard sili pe Stephen să deschidă gura. măseana fu scoasă cu o bucată din gingie și cu dureri îngrozitoare.

— Fără durere! strigă Eduard. Vezi tu, spuse el lui Stephen, eacă am făcut o economie, din banii ce ar fi trebuit să dai dentistului, am să-mi cumpăr cu un câine.

— Ce păcatelor, vești să faci cu un câine?
— Voi vedea mai târziu.

XLII

Cu toată economia lui Stephen, în casă nu se găsea decât un singur florin.

— Voi avea banii, la prânz, spuse el plecând dimineața; de oarece azi e sfârșitul lunii.

Dar băgă de seamă, că nu era decât 29 ale lunii, și mai lipsea o zi, deci mai avea de așteptat. „E trist spuse Stephen, dar pașii ce-avea trebuie să ne ajungă”. Și scoți riguros dejunul de a doua zi. Ajuns acasă, el sui scara încet; nu voia ca moșafitul său să-l audă venind, și să creadă că a venit cu parale. Intră, și închizând ușor ușa, văzu pe Eduard în fața oglinzii.

— Eduard, spuse el, n'am parale, căci azi, suntem dăbia la 29.

— Ah! ah! spuse Eduard distrat. Și urmă a se privi în oglindă.
— Trebuie deci, urmă Stephen, să pregătim ca de post.

Eduard cânta, fără a se deranja.
— Eduard, spuse Stephen, ia din banii cari mai sunt, și du-te cumpără ceva, să cinăm.

— Nu sunt parale, spuse rece Eduard, ce a fost am dat frizerului, care mi-a frizat părul.

Stephen, zdrobit, se uită lung la el, plecând într-un hohot de râs.
— Atuncea nu vom mânca nimic!

Și, a doua zi, la ora dejunului:
— Fiindcă n'am dejunat într-o zi, așa bună oară, cum e azi, spuse Eduard, că mi l'uașam drumul spre America. Drept morală, dejunul ar trebui să fie cea mai principală acțiune a zilei, de dejunul nostru depinde bucuria și tristețea noastră, roșeața sau ghebul obrăjilor noștri, și buna noastră dispoziție. Sunt oamenii cari mănâncă bine; acești oameni iubitori, veseli, leneși, într-un cuvânt au toate calitățile, omului cinstit. Sunt oamenii cari mănâncă prost; sunt alții, cari nu mănâncă nimic; cu atât mai rău, pentru ei, și pentru ceilalți; acești din urmă sunt arțagoși și răi, trebuie deci ocolii, fiindcă ei cred că ai mâncat din punga lor.

— Niminea, nu ne-ar putea reproșa, așa un lucru azi.

— E proa adevărat. Iacă și pentru ce m'am certat cu unchiul meu; eram chemat la dejun; o invitație cu vreo cincisprezece zile înainte, pe care am avut eu grija, să nu o uit. La ziua fixată mi-am îmbrăcat hainele negre, cravată albă, o fiuță

convenabilă, pentru un tânăr care dejunează în oraș. Era ca astăzi, ultima zi a lunii, și eu nu aveam parale.

Am ajuns, mi s'a făcut o primire frumoasă; ne-m așezat la masă. „Plăcută surpriză, mi se spuse; sigur, noi nu credeam... Cine vă aduce așa de dimineață în carteru nostru?”

„Eu tremuram; mi-am aruncat privirea pe masă, nu erau decât două tacâmuri al bărbatului și femeii, invitația se uitase.

„Voiți să vă servească cu ceva?” imi spuse bărbatul. Eram atât de mirat, că n'am vrut să iau nimica. „Haide, poate un pahar cu vin!” Am mulțumit; dar după atâta insistență, n'am mai putut refuza, și forțat am luat o ceașcă cu ceai. Eram furios, pretextând o afacere, am dat fuga să dejun la unchiul meu. L'am întâlnit; tocmai eșea din casa aceea blestemată. „Fii bun unchiule, îi spusese eu, și imprumută-mi ceva bani, mâine iau leafa și ți-i voi restitui”. Acestea supără grozav pe unchiul, imi făcu o morală strașnică, eu muream de foame, și el nu isprăvea cu morala. El mi se adresă ca și rău mie, căci eu în locul moralei, aș fi mâncat mai bine un colț de miel strășnic. Mi replicam cu îndrăzneala unui stomac infometat, iar el mi răspunde, cu nepăsarea unui om sătul. După opt zile, plecăm spre America. Restul îl cunoști.

— Dar, spuse Stephen, pentru ce ai chemat ieri ocașii?

— Fiindcă chemarea ospitalității ține tot de planul de cum ți-ara vorbit. Este foarte cinstit, adăugă Eduard, ca, neprânzind ieri, nici ne luând nimic azi dimineață, să nu fim nici triști, nici arțagoși, nici descurajați.

— Nenorocirea este ghea numai atunci când o duci singur; durerea împărțită cu un prieten, se mai e durere, ea are ceva voluptuos pentru inimă, ea apropie doi prieteni prin aceea că-i desparte de ceilalți oameni.

„Când ești fericit, ți se pare că ești mândru, că fericirea nu este avărită în vânt, dar că alegerea pe care norocul face ca să te mângâie, este o dovadă și o adevărire, o mărturie a meritului tău; vrei să spui lumii întregi că ești fericit, fericirea îți este zăgrăvită pe față, și ți se pare că reclami un drept prietenesc și venerabil. În calitatea ta de ales al lui Dumnezeu, care te înalță și te apropie de el prin favorabile sale, prin dovezile sale de iubire, cum face un prieten pentru favoriții săi; și ești sigur că nimeni nu ar refuza de a intra la împărțeaua bucuriilor și deliciilor tale.

„Dacă însă ești nenorocit, simți că aceea ce norocul ți-a păstrat, este fără ecou în oameni, că fericirii vor convinge pe ceilalți și se vor convinge ei însuși că somata care te lovește este dreptă: căci dacă s'ar pune la îndoaie justiția pedepses, ar fi să pui în îndoaie dreptatea mângâierilor. Înțelegi că cel fericit ar primi rău plângătoare tale, ca și legatarul universului pe a-celoa ale fiului desnoștenii.

„Și cu toate acestea, trebuie să te plângi cuiva, căci durerea care stă închisă în inimă, o roade și o prăpădește.

„Îți trebuie să găsești un om căruia să îi spui și să se poată îndoaia la durerea ta, care să vrea să iată o parte din durerea ta, pentru ca greutatea să se mai micșoreze.

„Și acela singur va consimți care va fi sigur că la rândul tău, când va vea și el nevoe, va găsi în tine, aceea ce tu vei găsi în el.

„Prietenia este o conversație tacită de a duce retele în doi, pentru ca ele să fie mai puțin grele.

„De aceea nu îi sunt cătuși de puțin recunoscător, omului care se apropie de mine când e fericit, care mă poartă la sărbătoarea de fericire pe care i-o servește norocul: sunt firitururile de prăjituri pe cari le aruncă pasărilor, copilul sătul bine, și lui puțin îi pasă dacă în inimă are bunătațe și energie, delicatela și sensibilitate: lui puțin îi pasă de toate acestea; el nu vrea să își înlănțuiască viața de a mea, se simte destul de fericit ca să meargă singur: el nu caută decât un comesian care admiră luxul mesei și laudă vinurile și mâncările.

„Dar acela care e în nenorocire, și caută un sân pentru a-și rezema capul său obosit și a plânge, acela m'a ales, acela mi-a sondat inima, și în ea găsește sensibilitate pentru a plânge cu el, energie pentru a-l susține, delicatela pentru a-i lega rana fără a i-o rupe.

„Pe acela îl iubesc, cum iubești omul cu care ai trăit din copilărie, omul care îți cunoaște sufletul și știe să vadă ce ai în tine bun și cinstit prin masca pe care lumea ți-o impune.

— Ai dreptate, zise Eduard, căci pe tine am venit să te gădesc și pe nici unul din tovarășii mei de plăceri.

— Prietene, zise Stephen, îți mulțumesc; prietenia este o fericire de la Dumnezeu, este un lucru bun și sfânt. Și luându-se de mână, se îmbrățisară cu căldură.

XLIII

Solocute

Când Stephen își luă leafa la lună, Eduard cumpără un câine mare. Într-o zi, Stephen, venind acasă, găsi pe Eduard încuiat în casă cu câinele său și cu un altul mic.

— Iar ai cumpărat un câine? zise Stephen.

— Nu este al vecinei. Aceea ce vezi este o repetiție; prodit de momentele când ea ese, ca să îi iaă favoritul ei. La privește puțin.

Acum câinele cel mare cu o labă atâră pe cel mic a mușca: „Frumos Fox!” zicea el câinelui cel mare. Și bietul animal, se lăsa a fi muscat pe când el măriaia; dar pe dată ce Eduard întorcea capul, ochii lui Fox scânteiau, și dacă l'af fi lăsat, ar fi sărit asupra celui mic.

— Așa e să se înțeleag? Tu ce zici?
— Zic că nu pricep ce vrei să faci...

— Nici nu ai încă nevoe să pricepi. Dar tu crezi că Fox, odată liber cum ar vedea cățelușul, ar sări asupra lui?

— Fără îndoială.
— Atunci am să-mi pun planul în executare, chiar acum.

Pot să asist și eu?
— Nu, lasă că îți istorisesc eu după eveniment.

Eduard dete drumul câinelui cel mic și eși jindând pe Fox legat.

După o jumătate de oră, în cutru de jos, Stephen surzi niște țipete, amestecate de o ciudată și groasă umiditate, de Fox, de Eduard, de câțelul, și de o femeie și era așa de grozav în cât Stephen era să se acobese jos, când numai surzi decât glasul lui Eduard, însoțit de marmăla lui Fox.

Stephen înținată pe plângar și ascultă.

— Nu d-mă, zice Eduard, nu am să păstrez o ascultarea potale.

Sărmanul câțel! tremură și acum. N'aiși îi crezut niciodată pe Fox atât de rău. Chiar azi am să mă cotorosez de el. N'am să îi iert niciodată că v'a speriat; și acum ești galbenă.

Fox scoaa niște țipete plângătoare.

— Te rog, d-le, nu îl bate, zicea un glas de femeie.

„Apoi nu se mai surzi decât un schimb de politete ca între oamenii cari se despart.

Multă vreme trecea, până ce Eduard să se urce sus.

— Am dat pe Fox unui măcelar, zise el. Planul meu merge de minune; actorii au jucat în mod surprinzător.

Stefen întrebă amănunte.
— Vecina noastră are ochi frumoși albaștri, părul bălal și subțire ca mătasa, un mijloc de silfidă și o mână adorabilă. Mai mult nu ai să afl.

Dimineața, Stephen se îmbrăca.

— Așteaptă, zise Eduard; pune haina mea și pe a ta lasă-mi-o mie: a ta e mai bună, și am de făcut o vizită, la o doamnă.

— Cunoști cucoane în oraș?
— Da! Lasă-mi și vesta ta.

XLIV

— Unde ai fost ieri? întrebă Stephen.

— Să întreb de sănătatea drăguței noastre vecinice. Îi părea așa de rău de Fox. Poimaine suntem poftiți să petrecem seara la dansa.

— Eu nu merg.
— Trebuie să mergi. I-am spus că suntem doi tineri de familie, am așternut un vâl misterios asupra originii noastre: ea crede că suntem nobili. Călătorim incognito, și ne oprim în fiecare oraș, câtăva vreme, pentru a studia moravurile și oamenii: am fi plecat de mult dacă nu ne-ar fi reținut ea.

— Și ți-a suferit obraznicia ta?
— Așa de bine, în cât ne-a poftit poimaine să facem o partidă de whist. Vor mai fi și unchiul ei cu care locuiește și încă vreo două-trei cucoane.

— Eu nu merg.
— Am făgăduit.
— Ei și?
— Atunci, du-te de-I mulțumesc.

— Nu.
— Mă voi duce mâine; va fi un pretext.

— Admir ușurința acestei d-ne.
— E mult de când me întâlnim pe scări. E văduvă și îi place muzica la nebulie: i-am spus că tu ești muzicant.

— Ce nebulie!
— Ți-am lăudat talentul; și doarește să te audă; dar să-mi faci plăcerea și să îți guturăie.

— De prisos, de vreme ce nu merg.

— Uitam. Atunci va fi foarte bine: va fi o doamnă cu care trebuie să cânti un duet italian; i-am spus că cânti admirabil italienește.

— Niciodată nu am încercat.
— Da, dar promeditasem eu guturalul tău. Nu vîi? Atât mai bine. Doamna va fi disperată că nu îți cântă duetul; eu mă voi oferi cu modestie, apunându-le că nu cânt, și cum chestul pe care l'am propus este o înșelăciune pe care am studiat-o case lui, voi avea cel mai mare succes.

— Trebuie să-mi cumpăr o pereche de ciocni de mătase.

— Dar n'o să ne mai rămăie pentru mâncare.

— La tur! Dar întâmplarea! ea nu ne va lăsa, și la urmă vom vinde mobilele.

— Dar vezi că e un inconvenient; este că nu avem mobile.

— Așa e; dar tot ne rămăie hăzardul.

A doua-zi, Eduard era rădăc.

— Mănăc în oraș.
— Unde?

— La vecin! Am văzut pe unchiu, l'am sedus. M'a vorbit de o bătălie, de al cărei nume nu mă știu: i-am spus că tu nu ai tău. Este un soldat bătrân, am ciocnit împreună; mi-a cântat un cântec venhit de cazarmă pe care nu știu unde l'am auzit; eu l'am cântat cupletul al doilea spunându-i că tu el mă legăm.

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Duminica viitoare.

Ecourile săptămânei

Turneul trupei Antonescu în Ardeal

O chestie mare, vitală, se ridică în viața noastră socială. Chestiunea aceasta, care dăinuiește de ani de zile, se apropie din ce în ce de rezolvirea ei.

Ați înțeles cu toții că e vorba de problema țărănească.

Mult s'a discutat în această privință și, de la 1907 încolo, s'au și luat unele măsuri legale pentru ameliorarea stărei economice a țărănimii.

Dar mai sunt atâtea de făcut pentru ridicarea acestei clase atât de oropsită care formează temelia acestei țări.

Cu prilejul ultimei campanii, țărănimea noastră a dat dovezi atât de strălucite de patriotism, alergând ca un singur om sub drapel, în cât, din toate punctele țării, s'a ridicat același strigăt unanim în favoarea acelora cari cultivă pământul, dar țării bogăția și armatei sale viteji.

În congresul liberal ce se va ține în Capitală se va discuta această mare chestiune.

Punctele de competență cari vor forma obiectul discuțiilor vor fi: exproprierea forțată și colegiul unic.

Acste reforme au de scop, în primul rând, scoaterea țărănimii din mizeria în care zace și, al doilea, participarea lui directă la conducerea treburilor publice.

E îmbucurător că nu numai partidul liberal ci și celelalte partide politice dela noi arată mare interes țărănimii.

Să sperăm că toate intențiile bune ce se manifestează vor fi traduse în fapt. De altfel, nici nu se poate concepe o amănare, de oarece, e în de obște recunoscut, că tradiția temeliei statului depinde de soarta țărănimii.

Au impresionat adânc publicul și arestările parchetului militar. Mai mulți ziaristi au fost arestați pentru articole scrise prin ziarele lor relative la campania din Bulgaria. Aceste articole fiind scrise după complicitatea lor demobilizare, fie care se întrebă cum rămâne cu prevederile Constituției care esclude cu totul arestul preventiv în materie de presă.

Sunt vinovați toți acei cari au putut scrie necerțit în privința armatei care este scutul țării și pentru care ori ce cetățean trebuie să aibă, o neferăvitură dragoste.

Dar, în nici un caz nu se poate trece peste prevederile legii fundamentale care garantează libertățile publice. Și de aceea, cei vinovați, dacă sunt, trebuie judecați la Curtea cu jurați, iar nu de tribunalele militare.

Traducerea ziaristilor și unor publiciști în fața tribunalului militar a produs o penibilă impresie chiar în rândurile acelor cari au cea mai mare admirație pentru brava noastră armată.

Armata e mai presus de ori ce critică și chiar dacă s'au afirmat unele lucruri neplăcute pe comptul unor domni ofițeri, aceasta nu lasă nici o umbră asupra corpului întreg și nici chiar asupra celor vizați căci lumina, lumina depindea nici odată nu înțărzie de a se produce.

Mestugean.

Artistul trupei fotografiat în ziua plecării, pe peronul gării de Nord. În medallion: d. Antonescu, directorul trupei.

FAVORITA

de ANA ALEXANDRESCU-CODREANU

Fulgi albi, mărunți, se cern de sus și'n bătaia lămpilor electrice de pe stradă, strălucesc ca o puțbere fină de diamante.

Natura învâluită ca o mireasă în haina-i virginială, își face impresia unui decor feeric de teatru, pesto care luna, albă și rece, aruncă o lumină palidă.

La casa baronului de K. e o însușire de trăsură, de sâni și cîpeuri, din cari răsar dame elegante și domni în haine negre. Sunt invitații baronului care sărbătorește logodna fiicei sale cele mari, frumoasa Olga.

În saloanele luminate feeric, muzicantii petrec; cei tineri dantează, cei mai în vârstă stau la sfat.

Într'un ietăcel, baronul cu câțiva prieteni de vârsta lui, fumează și-și povestesc amintiri din tinerețe.

Baronul, așa-i ziceau toți cunoscuții, venise în țară — de tânăru. Din bogăția părinților nu-i rămăsese decât blazonul și un nume cinstit. Deși trăit în belșug, în lux, tânăru știu să se resemneze, să se plece nevoei, atunci, când toate bunurile părintești au trecut în mâini străine.

Hărăuc, întreprinzător, cum veni în țară, intră ca administrator la un bogat proprietar din Dolj; în curând, proprietarul, care văzuse în tânăru administrator un model de cinste și vrednicie, îi făcu ginere și-i lăsă, la moarte, o avere de câteva milioane.

Acum, după o viață de muncă neîntreruptă, baronul se odihnea. Afacerile le conduceau fiil săi.

Vroia, bătrânul, să-și vadă și fețele măritate, ca să poată închide ochii în liniște.

Și, pe când rotogoalele albe de fum, dela țigările prietenilor lui, umplu iatacul, baronul își deapănă, ca de pe un ghem, firul amintirilor. Cu ochii închiși, ca și când pleoapele ar fi fost o cortină lăsată între prezent și trecut, baronul zice:

„Și eu am să vă istorisesc, dragii mei, o întâmplare din viața mea de tânăr, o întâmplare, care nu a im-

presionat în așa fel, în cât amintirea ei nu se va șterge decât odată cu viața, din mintea mea.

— „Spune, spune”, se grăbiră mosafirii să-l roage.

Baronul trase un fun din havana, ce era pe sfârșite, aruncă câțiva șerpi distanți în văzduh și începu:

„Eream tânăr, de vreo optsprezece ani, dar aveam o putere de taur. În Berlin, unde-mi făceam studiile universitare, colegii mei mă porecliseră „atletul”.

Într'o zi, cam în amurg, mă preumblam pe frumoasa alee „Unter den Linden”. Printre mulțimea, care furnea în sus și'n jos, zării decodată un tânăru călare. După fesul, pe care-l purta, recunoscut că era unul din tinerii turci, venii să studieze în școala de cai. Călărea frumos, elegant. Avea o figură simpatică, pe care se citea energia și noblețea.

La un moment dat, aud tipete în mulțime; calul tănărului turc, speriat de nu știu ce, își luă vânt; nici călărețul, nici cei dinprejur nu-l puteau stăpâni. Nimeni nu îndrăznea să se apropie de animalul, care amenința să trântescă din clipă în clipă pe cavalier.

Dându-mi seama de nenorocirea ce se putea întâmpla, mă repezii și, cu un curaj de care și eu m'am mirat în urmă, apucați de zăbale calul, care se ridica în două picioare, și adunându-mi toată puterea, îl oprii în loc.

De prisos să vă mai spun, că între mine și cel căruia îi salvasem viața, se născu o prietenie, cum nu se mai leagă între tinerii de azi. Turcii sunt adevărați prieteni, pe viață și nimic nu-i face să-și retragă prietenia, odată încredințată.

Aproape toate orele libere le petreceam în tovărășia acestui amic neprețuit, a cărui inteligență mă captivase cu desăvârșire.

Trei ani au trecut ca trei zile lângă el. Într'o zi, Ibrahim, așa-l chema, îmi spuse că se întorcea în patrie. Despărțirea ne-a fost dură. Ne-am înțeles să ne scriem des- el mi-a

cerut să-i dau cuvântul că-l voi vizita la Constantinopol.

Au trecut ani; scrisorile noastre s'au rărit. Ne-a luat vârtejul vieții.

După ce mi-au murit părinții, rămânând sărac aproape, m'am gândit să mă stabilesc în Constantinopol, ca tovarăș al unui mare comerciant, german, cu care intrasem de un timp, în corespondență.

Cum sosii în acest oraș, gândul meu a și zburat spre prietenul de odinioară, Ibrahim. Nu mi-a fost greu să-l găsesc, la regiment. Devenise pașă. Cu câtă bucurie m'a primit! Bărbați în toată firea, am glâns ca niște copii, de bucuria revederii.

M'a purtat prin toată casa lui; un palat, demn de un om cult, cu educație apusană. Ce-mi veni în minte! Moment blestemat!

— Ibrahim, zisei eu, am o mare curiozitate; mă-ai putea-o satisface oare?

— Spune, frate, știu că ție n'am să-ți refuz nimic; îți datorez viața.

— Parcă nu îndrăznesc... Iată: aş vrea grozav să vizitez un harem. Tu trebuie să ai harem frumos.

Ibrahim tresări. Tăcu câteva clipe.

— Fie, răspuse el, abia șoptind, cu toate că legea ne oprește... dar am spus, ție nu-ți refuz nimic...

— Atunci, renunț, zisei eu, dacă legea...

— Hai da de răspuse prietenul meu. Suntem oameni civilizați... Și începu a râde, un răs, care-mi dădu fiori.

— Vino, zise Ibrahim, hotărât. Îl urmași, deși-mi pierise oarecum gustul de a-i mai vizita haremul.

Trecurăm prin camera de dormit a stăpânului casei. Prietenul meu luă de pe o masuță un obiect, n'am văzut ce anume, și-l băgă în buzunar.

În fundul unui coridor, îndărătul unor uși, se auzeau cântece, râseta, glasuri de femei. Era haremul.

Ibrahim deschise ușa; intrași în urma lui. Ca prin farmec, glasurile amușiră și ca un stol de porumbițe speriate, femeile căutau să se ascundă.

— Stați! porunci Ibrahim. Să nu-și acopere nici una față.

Femeile rămăseră pironite locului, cu ochii în jos.

— Privește, îmi șopti prietenul meu; satisfă-ți curiozitatea...

Mă uitai bine la toate din jurul meu; pe sofale așternute cu covoare scumpe, se așezau nevestele lui Ibraim; unele cântau, altele fumau.

Erau chipuri drăguțe, deși cam obosite, cu toată viața de trândăvie ce duceau acele femei.

Lângă o fereastră, o fată broda la gherghef. Degetele ei, albe și delicate, mânuiți cu o măiestrie uimitoare acul, iar pe mătasea albastră răsăreau florile de aur, ca prin vrajă. Era o circaziană.

Mă apropiai de ea și nu-mi putui reține un strigăt de admirație.

În fața mea aveam intruparea frumoasă însăși. Inchipuți-vă un păr negru și lucios ca abanosul; o față cu un oval demn de penelul unui artist; obraji albi și roz, ca de copil; pe toată figura aceea îngerească se revărsa parcă, lumina celor doi ochi albaștri. Dai Avea cei mai frumoși ochi albaștri ce-am văzut vreodată!

Baronul se opri o clipă din povestire; un suspin înăbușit îi ridică șteptul.

— Ce frumoasă copilă!... murmură el.

Apoi, continuându-și povestirea: „Ibraim nu adresa nici un cuvânt nici uneia din soțiile sale. Părea că nici nu le vede. Îmi spunea de ce proveniență sunt, cât l'a costat fiecare, cum al vorbi de un bibelou, de o mobilă.

Când am vrut să plec, Ibraim mă întrebă, zâmbind:

— „Frata, care din soțiile mele îți place mai mult?”

— Acea, răspunsei repede, arătând pe copila cu ochii albaștri, ca și cum o nădejde nebunească mi-ar fi încoțit în suflet.

Deodată, lângă mine, pocnește o armă și prin fumul ei, îngrozit, văd pe frumoasa circaziană prăbușindu-se la pământ, ca o floare retezată din tulpină. Intorc capul spre Ibraim.

Palid ca un cadavru, cu arma ucigașă în mâna dreaptă, care-i atârna de alungul trupului, cu stângea apăsându-și inima, murmură, în vreme ce două lacrimi îi alunecă pe obraji:

— „Și mie... mi-era cea mai dragă!”

O STROFA

*Fat dorul meu cu neagra-i întristare
A fost un chip senin, frumos de fată
Ce'n cale totdeauna îmi apare,
Pe care n'oi uita-o nici-odată.*

TRAVIATA

*Ea se numește Traviata
Cameliile îi plac foarte.
Tușește mult... nemângăiata
Ș'apropie mcreu de moarte.*

*Când mă zări în genunchiat
Privind la chipul trist și pal,
Cu vocea stinsă a îngânat:
Armand Ducal?!*

FLORI DE VIS

*Dorm în ochi-ți ape pale
Dorm sub genele închise,
Tremurând o vagă jale
Din lumii moarte, pustii, stinse...*

*Flori de vis cu verzi petale
Trist plutesc pe unda lor,
Vestelesc pe ape pale
Și suspină lung și mor.*

Mefisto

Monumentul lui Santos-Dumont

Inaugurarea monumentului lui Santos-Dumont, la 19 Octombrie st. n., pe înălțimea de la St. Cloud.

„Premergătorul navigațiunii aeriene” — Santos-Dumont — a asistat la serbare.

ISVORUL CEL VIU

de G. A.

Pe săptămâna ploioasă, care a pus la grea încercare nervii mei ales ai celor deprinși să nu lucreze nimic, găsi timpul să mă achit de obligațiunea, pe care mi-o creiase d. Paul Margueritte adresându-mi notele sale romane *La Maison brule* și *Les Sources vives* însoțite de cartea sa de vizită. Pusei mâna pe acest din urmă volum, despre care am văzut dărl de seamă favorabile în ziarele pariziene, cu gândul să-l fac o recenzie într-o revistă de-a noastră. Dar primele pagini îmi furară atenția, așa în cât citii volumul nu pentru recenzie, ci pentru mine.

Marele romancier francez ne înfățișează într-un stil limpede, sobru, dar elocvent prin situațiile pe care le descrie, viața unei familii moderne răsăfătate mai întâi de zeul bogăției, apoi cunoscând în toată puterea cuvântului lupta pentru existență. Se apropie de subiectul cunoscutului piese a lui Björnson, *Un faliment*.

Bancherul Flabel se avântă în speculațiunii primejdioase, își consumă toată puterea, de muncă numai pentru a satisface lacomia de lux a soției sale. În schimbul acestei activități înfrigorate eredeți oare că găsește acasă un colț de rai?

Doamna Flabel e în totdeauna ocupată cu vizite, recepțiuni, grija toaletelor și iscădirea feluritelor mijloace de a arunca banii pe fereastră. Bietul bancher foarte adesea dejuncază singur, afacerile neîngăduindu-i să vie la oră fixă nici să stea la masă ceasul întregi. De soșirea lui acasă, fericita d-sale consorțiu nu se interesează de cât a înțeles când trebuie să-și achite furzorii!

Cei doi copii, Jean și Léa, nu văd de asemenea în tatăl lor de cât pe cineva care aduce bani acasă, o mîșină vie producătoare de aur. Nu doar că nu l-ar iubi, dar n'au timp să-l arate iubirea, nici chiar să se gândească la așa ceva. Li se pare foarte natural ca „papa” să se istovescă toată ziua muncind, iar „mama” și cu vrednicele sale odrașle să-și dea osteneala de a păpa celele agonisite de „papa”.

Pentru bancher nici nu încapă vorbă. El nu gustă plăcerea inerentă unei activități libere din pricină că muncește peste măsură și prea riscat; nu gustă nici satisfacțiunile pe care le-ar putea procura banii câștigați, din pricină că singur n'are timp să petreacă, iar acasă nu găsește nici o mulțumire — ba chiar vîmpotrivă.

Averea nu servește d-nei Flabel de cât pentru a-i da grija de a o cheltui și dorința nesățioasă de a se îmbogăți mai mult. Ea visează pentru copiii săi căsătorii strălucite, adică care să le procure bani mulți. Nu se simțete să recomande Leiei pe un senator sau pe un altul ceva mai tânăr dar despre care convine că e un „goril” plin de aur însă! „Iubirea, vezi tu, trece pe când situația solidă, bogăția, onorurile rămân”

Asemenea oferte repetate Léa le tratează sistematic cu refuz, odată chiar cu indignare: „Nu voi să mă vând nici într'un fel”. Pornit-a însă indignarea aceasta dintr'un simț de demnitate sau din cunoașterea victoriei? — Cătuși de puțin. Inima Leiei era cucerită de un locotenent, amator mai mult de persoana ei. Cum spune Walburg din *Falimentul*: „fie care casă bogată își are locotenentul său!”

Și în timp ce d-na Flabel se consuma în visuri de bogăție, iar domnișorii se epinizau flirțând, nenoroci-

tul bancher, ne mai putând face față creditorilor, lua hotărârea eretică de a-și vinde întreaga avere și a curma o existență de rob. În disperarea sa o singură putere i-ar mai fi dat curajul să trăiască și să lupte mai departe: puterea pe care o capeți când te simți iubit, înțeles, susținut de al tăi; — dar această putere lipsea bietului Flabel. Un tren care intra cu mare viteză în stația Tours, pe când ex-bancherul traversa intenționat linia puse capăt unor zile vrednice, poate, de-o soartă mai bună.

Jean, Léa și cu mama lor rămăseră pe neașteptate singuri în fața vieții. Un lucru, la care Jean nu se gândise niciodată și cu atât mai puțin Léa, le apar imperios: nevoia de a munci. Dar de ce să se apuce? Jean nu primise nici o învățătură în vederea vreunei cariere. Recurs decî la expediente cu ajutorul cunoștințelor ce avea din „vremurile bune”: se făcu secretarul unui om politic, apoi preceptor de franțuzește într-o bogată familie americană ș. t. Dar nici una din aceste situațiuni nu ținu mult și Jean fu silit de nevoia imperioasă a pâinii să intre ca împachetator într'un mare magazin.

Și curios, dar foarte explicabil: Jean este de data aceasta mulțumit că trăește. Avea o ocupațiune: serviciul; avea o speranță: perspectiva de a înainta în funcțiunile ierarhice ale acestui magazin; avea o iubire, de astădată curată, dezinteresată și adâncă, o adevărată iubire pentru o domnișoară săracă, dar vrednică și bogată sufletește; avea în sfârșit ambițiunea astfel ca să poată lua în căsătorie pe Claudia. Într'un cuvânt avea pentru ce trăi, știa pentru ce trăește: de aceea era mulțumit de viață.

Viața adevărată a cumințit și pe Léa. Fîind distinsă de un tânăr comerciant englez, care nu dispunea nici dănei, primește cu recunoștință această înseninare a destinului său.

Singură M-me Flabel nu se împacă cu schimbarea ivită după sinuciderea soțului său. Dar la vârsta ei cam greu își schimbă cineva firea? Autorul a făcut foarte bine lăsând-o aproape neschimbată, căci astfel pune în relief și mai bine adâncă prefacere sufletească a Leei și a lui Jean.

Romanul d-lui Paul Margueritte e un prilej de reflecțiune sănătoasă asupra vieții. Ne arată că banii singuri nu fac fericirea; că pentru a te simți fericit, trebuie să lucrezi, să fubești și să sperî. — *trebuie să trăești o viață adevărată*, care implică furtună, ploaie și senin: necazuri, mulțumiri și năzuinți.

REVERIE

*Un gând amar, un gând de jale,
Mi-a ntins zdbranice pe simțire,
Pe tot ce-mi luminase calea,
În goana după fericire!*

*Trecut-ău anii, precum trece
Pe mîriștii umbra unui nor...
Speranțe, visuri și iubire,
Le-ău luat pe aripele lor...*

*În nepătrunsul depărtării
Mă văd copil fără de noroc
Și 'n goana după idealuri,
Arzându-mi inima în foc!*

*A-i văd că totu-a fost zadarnic
Și 'n van am tors al vieții tort,
Când toată drojdia durerii,
Din lume — 'n sufletu-mi o port!*

*Se stinse 'n neguri orice zare,
În noapte, către înfinit,
Iar pe ruinele vieții-
Cenușă de aeroliti!*

Victor Horiopan-Rugi

CONVORBIRI ASTRONOMICE

Pentru răspândirea astronomiei

Mă întorc din provincie, unde am ținut conferințe astronomice și mi veți da voie să spun în această rubrică câteva din impresiunile căpătate.

„Ateneul popular” și-a luat sarcina să pună la cale câteva conferințe printre care și științifice în principalele orașe ale țării noastre și am fost solicitat să țin conferințe astronomice. Greul cel mare erau cheltuielile deplasărilor, căci toți conferențiarilor au primit de altfel cu bucurie, să împrăstie pretutindeni ceea ce știu ei mai bine. Astfel, a fost nevoie de o taxă de intrare în sala de conferințe.

Sâmbătă seara am ținut prima conferință la Ploești, în sala liceului vechiu. Nu aș fi crezut nici odată, că pentru un subiect astronomic și care nu era nici cel puțin senzational, va fi de față un auditor atât de numeros. Ceiace m'a surprins a fost faptul, că asistau numeroase persoane din societatea mai intelectuală a orașului. Erau apoi mulți elevi din liceu, ceea ce m'a impresionat în mod foarte plăcut de oarece știam că mai toți sunt cititorii revistei „Științelor populare”. Subiectul era vast, trebuia deci să mă mărginesc la expunerii generale.

Din fericire, aveam aface cu un public luminat, care prin atenția sa mi-a ușurat sarcina cea grea ce-mi luasem și mi s'a părut — dacă nu cumva mă'nșel eu —, că au primit cu simpatie îndrăznețul gest, de a vorbi despre lucruri cerești, într'o epocă atât de pământească ca aceia prin care trecem.

Trenul însă nu așteaptă pe nimeni și peste câteva ore am plecat spre Brăila. Era încă întineric când am intrat în acest oraș stelele dimineții sclipeau puternic. Saturn, Marte și Venus înfrumusețau apoi bolta cerească cu strălucirile lor, temperate prea puțin de Luna cea știrbită.

Nu văzusem Brăila de ani de zile, când părăsind otelul am rămas surprins de înfățișarea ei bucureșteană. La 3 după amiază, într'o frumoașă sală a teatrului Regal, am găsit un auditor neașteptat. Doamne și d-re ținuseră să asculte ceva din minunățiile cerului Elevi de liceu mai puțin decât la Ploești. Cine oare mă încredințase că Brăila e un oraș frumos, dar prea comercial, pentru a se interesa de astronomie! Acel cineva trebuie să fi fost un mic calmniator. Și-apoi, comerțul întreg pe astronomie se întemeiază. Nu surădeți. Comerțul are nevoie de trenuri și vapoare, cari să circule repede și exact și aceasta nu s'ar putea fără ajutorul determinării orei care nu se obține decât cu ajutorul măsurării pozițiilor astrolare. Dar nu din clasa comercianților făceau parte persoanele cari formau auditorul, ci din intelectualitatea orașului, așa că conferința mea a suferit multe schimbări.

La orele 6 seara eram în port așteptând vaporul ce trebuia să mă ducă la Galați. Eram obosit, dar puteam oare să rămân nepăsător față de mărețea privelește a aceluiaș apus de soare ce dedea valurilor Dunării toate culorile?

Galații l'am văzut în timpul nopții, și am stat prea puțin. În sala Splendid au venit persoane din toate clasele societății. Erau și umilii lucrători și conferința a suferit o nouă schimbare și a luat înfățișarea unei convorbiri prietenești.

În momentul când vor apare aceste rânduri voiu fi plimbat muza astronomiei și pe la Iași și Constanța.

Mă întreba un prieten la ce-mi folosesc mie personal aceste sarcini cam obositoare. Ce puteam să-i răspund? Ar trebui în acest caz să

punem astfel de întrebări pentru multe alte acțiuni.

Poate că e bine, din multe puncte de vedere să fiu practic, dar vezi că e încă mare numărul acelor, cari se gândesc că pe lumea aceasta nu e a tot puternic numai interesul.

Eu unul știu, că a populariza o știință ca astronomia înseamnă a face o faptă bună și care nu poate fi bănuită nici odată. Suntem îndrumați spre civilizație și cunoștințele astronomice nu-i pot lipsi. Aceasta nu se poate face în mod oficial, căci îndatoririle astronomilor oficiali sunt altele.

Încercarea „Ateneului popular” a reușit și dacă s'a găsit un numeros auditor pentru conferințe astronomice, apoi celelalte conferințe vor avea un succes și mai mare, adresându-se la mult mai multe persoane.

Eu unul sunt mulțumit, că am constatat pretutindeni un deosebit interes pentru o ramură a științei, care până mai deunăzi era prea puțin cunoscută la noi și confundată ba cu astrologia, care nu e o știință, ba cu meteorologia, care se ocupă cu atmosfera, iar nu cu cerul. E o îndrumare frumoasă și care merită toată atențiunea.

În curând va reluce activitatea societății „Prietenii științelor” și în programul activității ei, astronomia are un loc de frunte. Era necesar să mă încredințez, că există destule persoane, cari se interesează de bolta cerească.

Victor Anestin

NOAPTEA

Noaptea numai noaptea-mi place,
Că-i tăcută e-a mea fire...
Mie 'n taină îmi desface
Drumul spre desmărginire...

Și tăcerea e stăpână,
Doar isvorul la răstoace.
Parcă murmurale și mând
Mai încoace... mai încoace...

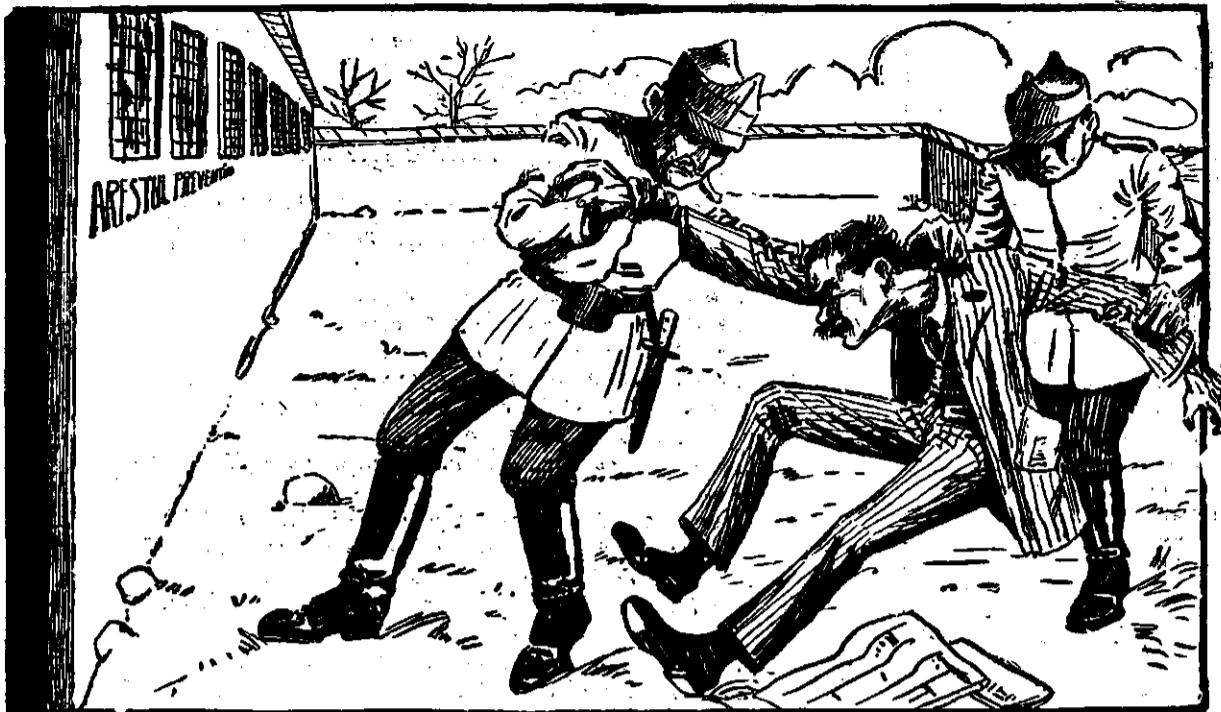
Vraja lui, în noaptea clară,
Pare zvonul unui cânt,
Ce-aurează pe-o chitară —
Și se împrăstie de vânt...

Sufletu 'n singurătate,
Se desparte 'ncet de humă —
Sboarcă 'n lumile visale,
Ca un bulgăre de spumă.

Victor Hortopan-Ruci

Temperatura Săptămânei

APLICAREA CONSTITUȚIEI

Constituția: În materie de presă nu există arest preventiv.

Desen de B'ARG.

Săptămâna teatrală

Prigonirea lui „Manasse”

Teatrul Național a renunțat săptămâna aceasta să rela pe „Manasse”, așa după cum fusese anunțat, cedând împotriviților unui grup de „studenți”. Renunțarea aceasta pripită a direcțiunii teatrului e jignitoare și pentru literatura dramatică originală și pentru gustul nostru artistic. Presa întreagă a protestat prin numeroase articole pline de indignare împotriva unei atitudini necorecte din partea unor tineri studenți, cum și împotriva unei lipse de energie, surprinzătoare din partea actualei direcțiuni a Teatrului Național.

„Manasse” este una din podobeile literaturii noastre dramatice și prigonirea lui este o sfidare adusă străduințelor ce se pun de la o vreme încoace pentru încetățenirea unui repertoriu românesc, tocmai pe una din scenele care se cuvine să fie numai a literaturii originale.

„Manasse” este tragedia unor conflicte sufletești și sociale isvorâte din viețuirea în comun a neamului nostru cu evreii pământeni și năcări, în afară de comediele lui Caragiale, nu întâlnim mai multă culoare locală inerentă unei bune lucrări originale.

De „Manasse” ne simțim și noi și evreii pământeni deopotrivă de legați sufletește și ceea ce face în mare parte trănicia operei lui Ronetti-Roman este tocmai această legătură.

Dacă se găsesc încă unii care văd în „Manasse” tendinți potrivnice aspirațiilor noastre legitime naționale, e că nu s'au putut ridica până la înălțimea acestei concepțiuni artistice din pricină că le atâră prea greu de spinare bagajul atâtor prejudecăți cu care au pornit la drum.

„Manasse” e scris cu o desăvârșită lipsă de ori ce preocupare străină artel pure, și tocmai „tendința” de care unii se lasă într'atât de înfricoșăți pledează în sprijinul acestei idei. Iar dacă pe alocurea atmosfera întreagă a piesei ni s'ar părea fățiș dușmăoasă nouă, e tocmai fiindcă autorul lui „Manasse” nu s'a sfiiț s'o înlătore, numai pentru dragostea lui de adevăr de care se leagă atât de intim arta cea mare, cea trănică, cea adevărată.

Prigonirea lui „Manasse” a deș-

teptat însă în unele suflete, în afară de indignarea legitimă a tuturor, și mai multă dragoste pentru cinstirea amintirii lui Ronetti Roman.

Așa, d. V. G. Mortun, fost ministru, într'o scrisoare adresată d-lui Alex. Davila, directorul general al teatrelor, după ce blamează atitudinea de neexplicat a unei părți din tineretul nostru universitar, care a înlăturat de la lumina rampei, pe cea mai luminoasă dramă socială originală, d-sa schițează în trăsături riguroase figura marelui dispărut, Ronetti Roman. D. Mortun ni-l înfățișează pe autorul lui „Manasse” ca pe un bun român și suflet entusiast și generos de adevărat artist, care ar fi disprețuit printr'o nepăsare neîntrecută gestul deplasat al hulitorilor lui de astăzi.

Tot odată d. Mortun se înscrie cu 200 lei pentru ca să facă începutul unei colecții, din care să se suporte cheltuielile necesitate de ridicarea unui bust lui Ronetti-Roman și marelui Caragiale, așezate alături pe soclurile lor în cințta cea mare a Teatrului Național.

D. Al. Davila în răspunsul adresat d-lui Mortun amintește că însuși Caragiale îl exprimase în repetite rânduri dorința de a se ridica un bust lui Ronetti-Roman.

D. Davila se înscrie personal cu 300 lei și înscrie teatrul cu 1.500 lei pentru ca să se ridice câte un bust celor doi mari autori dramatici ai noștri și lui Hașdeu.

În felul acesta, direcțiunea Teatrului Național se desărcinează de slăbiciunea care i se impută, și care a întunecat un moment seninătatea manifestărilor artistice până la care, din păcate, mai străbat une ori patima și ura celor pismași.

I. C. Aslan

PULBERE DE IDEI

Antropofag — Cel mai convins mizantrop.

Becher — Adevăratul cetățean liber!

„Bis” — Un strigăt, care ar fi mai nemerit, când artiștii n'au fost bina. Cuvânt (de onoare) — O monetă, care are mai mult curs de cât valoarea.

Condoleante — Adevăratele minciuni convenționale.

Sofronie Ivanovici.

In grădina Luxemburgului

Printre nenumăratele frumuseți ale Parisului, grădina Luxemburgului constituie una din cele mai încântătoare, atât prin podoabele minunate ale sale, cât și prin legendele create în existența ei de veacuri, în trecutul său istoric. În această grădină, în evul mediu, legenda spune că se afla cuibul unui diavol, Diable-Vauvert — care o învăluisse într-o atmosferă de mistere.

Mai târziu, Maria de Medicis, făcând din ea un loc de singurătate, de reverie și de poezie, iar sub Ludovic XV. grădina aceasta deveni parcul favorit al Curții și al damelor nobile, cari o înfrumusețară cu alei largi, cu pomi cu coroana în boltă, cu jocuri de apă admirabile. Iar de atunci, frumusețile nebănuite ale ei, atrag tot mai mulți dornici de liniște, de poezie, de uitare a zbuciumului vieții de toate zilele. Dar nu numai valoarea istorică a grădinii îi dă un farmec atât de mare, căci nici podoabele sale nu sunt mai puțin demne de admirație.

Ceea ce te surprinde îndată ce intri în această grădină este neregula ce domnește pretutindeni, atât în frumusețile naturii, cât și în podoabele ornamentale ale grădinii. Parecă o mână de geniu, în capriciul său divin, a răvășit într-o sublimă neorânduială, pomi cu frunze de aramă, flori de toamnă, stătuți de marmură, bronzuri, colonade, fântâni monumentale, jocuri de apă și toate minunile parcului. Și în această neorânduială, sufletul se simte alintat, ochiul dezmiertat, iar micile griji ale vieții se sting în concertul păsărilor cari împodobesc fiecare pom, fiecare statuie; căci fiecare frunză moartă, fiecare floare, fiecare streășină de cer ce plutește deasupra-i, e o poezie.

Tot în această splendidă grădină, în această neregulă, voită parcă, sunt imortalizați în bronz sau marmură, maestrul cari, la rândul lor, au murit în opere eterne de artă, amorul, armonia, sublimul... și în mijlocul atâtor frumuseți neînchipuite, ei dorm liniștiți somnul lor de veacuri — iar deasupra lor, ca o mamă, veghează nemurirea...

Ascuns de privirea profană, într-un minunat colț al parcului, Chopin, artistul profund, creatorul armoniei își înalță bronzul în mijlocul unui boschet intim și singuratic... Căci artistul a iubit totdeauna singurătatea, acel balsam de mângâiere al zbuciumului său...

Mai departe, Watteau, pictorul de geniu al epocii de strălucire a regatului francez, visează, cu ochii topiți în depărtarea purpurie a crepusculului. Murger, nemuritorul descriptiv, cel ce a scris cea mai mișcătoare baladă a suferinții pentru artă, a boemilor rătăcitori, privește, parcă ne înțeleasă, ironie a vieții... Iar mai departe, într-o perspectivă admirabilă, adumbrat de pomi umbroși, Paul Verlaine, marele neînțeles, străfulgeră cu un zâmbet de piatră, sfidător, nemărginitul. Și în jurul său, florile de toamnă, frunzele moarte și ramurile negre, sub amurgul abia sensibil, dau ochilor cele mai nebănuite game de culori, cele mai încântătoare priveliști... Parcă se îmbrățișează duos, într-o strângere prelungă... Căci toamna se apropie, cu fulgii ei galbeni...

O! și e atât de tristă toamna într-o grădină!

Și totuși, nu numai sufletele dornice de senzații estetice își găsesc liniștea în acest parc. Se pare că, aceeași mână de artist desăvârșit, a răvășit — asemenea frumuseților naturii — și mulțimea ce se plimbă prin grădină. Vezi copii, cu răsul lor nevinovat, studenți, femei, bărbat, bătrâni, de toate condițiile sociale, într-o frăție generală, uniți în același dor de aer sănătos sau de o-

TĂCEREA

*Se năvălă-adeșea înmuri glorificând tăcerea,
Cântări ce îmi deșteaptă în suflet greii durerea.
Tăcerea?... Dar ea este pustiu, amorfirea,
Ce 'n veștelele-i brate cuprinde silnic firea
Pe drumul nimicirii spre haos să o poarte.
Tăcerea este moarte!*

*În șoapte de iubire crescutu-m'au părinții;
În risete, rachete ce-aprind vulcanul minții,
Mi-am dus copilăria: șireag urzit de flori
P'un fir de raze prinse de frați și de surori.
În urmă, tinerețea, cu veselii tovarăși,
În râsete și glume, mi-am dus 'nainte iarăși,
În visuri nesfârșite și arși d'un dulce dor,
Cu ochii 'n strălucire țintii spre viitor.
Apoi, blânda soție ș'o horă de copii
M.-umplură locuința cu scumpe gălăgii.*

*Dar șomolul ce naste din freanătul vieții
Azi scade împrejuru-mi. Rămân pustii pereții
Tăcutei mele case de vorbe 'naripate,
Ce tot mereu mai rare cuprinsul îi străbate.
Din glasurile scumpe ce-odată răsuna
Azi două, amuțite, vibrare nu mai au,
Căci mama și cu tata, părinții amândoi,
Trecură, ș'una ș'altul, în viața de apoi.
Din corul de prieteni iar alte voci lipsesc,
Căci—frunze ce cad toamna—șireagul și-l rădesc.
Iar fiu, dragă turmă pornită 'n risipire,
Aleargă după umbra numită fericire;
Se duc, atrași în lume de tainice magnele,
Cu glasul lor auzuri străine să desfete.*

*Tăcerea mă 'nșoară și tot mai grea se 'nlinde
Ca lespede ce-apasă țărâna ce cuprinde.
O șoaptă îmi mai spune c'aproape este încă
Tăcerea cea din urmă ce doarme 'n groap'adâncă,
Tăcerea absolută de care e 'nșofită
În sborul ute-al vremii viața risipită...
Curând cei vii în sânu-i adânc o să mă poarte.
Tăcerea este moarte!*

N. ȚINC

EX-LIBRIS

Versuri pentru copii de Nicolae Ținc. Biblioteca pentru toți No. 681.

Literații tineri sunt niște adevărați copii teribili; dacă au sau nu au talent în schimb au aceeași groază de trecut. Unii se îngâlbinesc de mânie, dacă un naiv găsește că de la Eminescu încoace nu am mai avut un adevărat poet mare. Dar el, el poetul cel răsfățat ce e? Nu e el cel mai de seamă poet? Se poate. Vă închipuiți însă, cum trebuie să fie priviți cei cari au defectul că au scris înaintea celor vre-o sută de mari poeți contemporani.

Eminescu apoi a înlăturat ușor dificultatea de a trăi până să apuce armata tinerilor barzi de azi: a murit încă tânăr.

Ce să facă însă un biet scriitor ca Nicolae Ținc, care s'a încapățânat să trăiască ba să și scrie înainte.

Ultimul volum pe care l'a publicat e intitulat „Versuri pentru copii” și face parte din excelenta „Biblioteca pentru toți”.

Literații cei fini nu-l vor citi, căci bine înțeles, ei nu pot să aibă alți copii decât versurile lor, singurii copii cari au dreptul să se nască schilozi și cu toate acestea să facă bucuria părinților lor până la a-dâncă bătrâneți. Literatul fin va cânta pe frumoasa femeie perversă, și nici din această combinație nu ies adevărați copii.

Există însă în țara aceasta nenumărate familii simple, pentru cari atât muncește toată ziua, pentru cari mama lucrează toată noaptea; există nenumărate ființe cari nu cunosc nici pe Verlaine, nici pe Baudelaire, nu auzit de nici un poet român, ființe omenești foarte numeroase, cari din viață nu știu decât munca și necazurile. Sunt a-voii destul alții, cari pentru copii

lor cel puțin, vor o lectură ușoară, plăcută. Lumea nevinovată a copiilor are nevoie de altă literatură decât aceia a senzațiilor noi, buna pentru blazați și chefuli.

Nicolae Ținc nu a căutat nici odată să „epateze”, să pozeze; a scris și scrie așa cum îi este și firea lui: cinștit. Aceasta nu exclude însă arta, căci în ce privește versificația, a fost unul dintre cei dintâi în țara aceasta, care a stăpânit arta versificării. Așa se și explică pentru ce este unul dintre cei mai buni traducători. Cunoscând limbile italiană și franceză, a tradus admirabil multe frumoase poeme, cari egalează originalul.

În volumul care a apărut zilele trecute găsim și unele traduceri după Alfred de Musset, Verlaine, Jean Rameau, Louis Ratisbonne mai ales și Giambattista Marini multe însă sunt originale.

Unele sunt anecdote rimate, altele sunt sfaturi și fabule, toate însă sunt amuzante, sunt tocmai pentru acea vârstă care are încă nevoie de credință, că lumea e bună și mi-foasă.

Dacă nu mi ar fi teamă de aspra judecată a celor cari sunt a tot știutori ași spune că versurile acestea ale lui Nicolae Ținc ar putea fi citite și de persoane cari au trăit mult, cari au văzut și-au citit multe. E un parfum de sinceritate, de dragoste curată, care nu poate să facă rău decât celor cari nu au știut în viața lor ce însemnează aceasta. Și dacă cartea lui N. Ținc nu ar avea alt public decât pe acela al copiilor, eu cred că autorul lor tot ș-ar putea simți răsplătit cu indestulare, căci pentru ei a scris-o, pentru ei s'a silit să găsească cuvintele potrivite cu diferite situații sufletești.

A făcut o frumoasă faptă publicând aceste versuri. În toate țările se dă însemnătate literaturii copiilor și nu putea să contribuie cu folos la această literatură în țara noastră, decât un poet care să cunoască sufletul copiilor, ca și Ratisbonne și să aibă și un deosebit talent.

Schițe-Filme de V. Mestugean. Nu mi-aduc aminte ca d. V. Mestugean să fi primit consacrară oficială de literat, așa că nu risc să mă trezesc cu supărarea zeilor literaturii noastre, fie că ași îndrăzni să spun că mi-e simpatie volumul de mai sus, fie că ași îndrăzni să spun, că nu îmi place. În literatură nu e numai chestiune de gust, ci și de o mulțime de împrejurări mai mărunte, cari pot să ridice, sau să scoboare valoarea unei scrieri.

D. Mestugean — de ce nu i-am spune? — are în contra d-sale o prejudecată foarte răspândită în lumea literaților: e un ziarist și ziaristii sunt excelenți atât timp cât au deșteptăciunea să invente noi calificative pentru operele literare ale literaților contemporani. În acest caz ei dau dovadă chiar de talent.

Un ziarist care încearcă să pătrundă însă pe altă cale în domeniul sacro-sanct al literaților de profesie, va fi primit cu zâmbetul pe buze.

Nu vreau să fac apologia ziaristilor, de oarece se știe, că sunt și printre ei mulți cari nu au învățat încă să scrie, căci nu însemnează că scrii, atunci când întrebunțezi cunoscutele „cliseuri” gazetărești. E consolator însă faptul, că printre literații sunt preț mulți, cari suferă de același defect.

Cutare literat genial, proslăvit în anume cercuri, se așează la masa sa de lucru — fie aceea masă proprietatea Terasei — fără să știe încă bine ce-are să scrie ceea ce e și mai grav.

D. Mestugean o fi ziarist, ba încă excelent, dar sunt sigur că nu procedează astfel, mai ales că are un frumos defect, acela de a nu sbura de loc pe aripile imaginației; se știe pe de altă parte că imaginația

dihna, de intimitate sau de distracție. Uneori, reflexul soarelui și al amurgului pictează pe monumentele grădinii, cele mai neînchipuite jocuri de lumină.

Fântâna Medicis, o capodoperă de artă a renașterii, este din acest punct de vedere cel mai încântător colț al parcului... Arabescurile multicolore ale florilor, boschetele parfumate și pomii înclinați pe fântână, scaldă în reflexul soarelui și al amurgului, în cea mai poetică îmbinare de culori, coloanele și nimfele fântânii... Și în fața acestui spectacol unic, vezi sute de oameni înmărmuriți, pătrunși de nepătrunsa putere a naturii...

O! dar seara, când totul îmbracă mantia misterului, când toate minunile se topesc într-un fond negru, o, atunci cât de intimă e grădina Luxemburgului! Abia șoptite, abia înțelese, vorbele tainice își tremură fiorul prin ramurile cari și-au liniștit mormurul, iar perechiile înfiorate de ritmul nespus de dulce al iubirii, caută tot mai mult negrul nepătruns, liniștea depînă... În cuvintele lor se scurge parcă tot sufletul lor, toată înfrigurarea tinereții dornice de iubire, iar deasupra parcului, un cor de fantome, abia auzit, pierdut în imensitatea boltei cerești, cântă în nopțile poetice de toamnă:

Iubiți-vă!
Aceasta este clipa pentru care
Ne ducem jugul toți, cu
[resemnării...]

Constant C. Ionescu

Paris, 1913.

salvează totdeauna pe cei tari înve-

pand nă scrie, nu știu încă bine ceia ce vor spune. D. Mestugean știe ce are să spună și de sigur își are planul întocmit mai dinainte și nu vrea să fac pe ghicitorul, dar bănuiesc că într-un mic carnet, siluetează în grabă cu creionul, umbrele chineze ale trecătorilor, ale obișnuințelor unor cafe-nele, notează gesturi și mai ales însemnează cu luare aminte anumite vorbe, expresii fraze, ce ies nesilită din gura personajelor, cari mai târziu îl vor servi pentru schițe și filme. Titlul e admirabil ales. Aștrul cinematografiiază viața și citind parcă auzi zgomotul acela surd al aparatului înregistrator.

Dacă însă cinematograful ar înregistra la întâmplare, o privește obișnuită de pildă, colțul Boulevardului cu Calca Victoriei, de sigur că filmele nu ar fi interesante, chiar de ar măsura 1 kilometru. D. Mestugean înregistrează scenele caracteristice, cele în cari se petrece o anumită acțiune, cari în urmă, proce-tate în fața cititorilor, să le dea impresia realității unui colț din viață.

Dacă am făcut comparația de mai sus, e faptul, că ceia ce te frapază după ce ai citit întreg volumul, este sinceritatea, realitatea și apoi acel spirit de observație atât de necesar celor cari fără concursul imaginației, voesc să pătrundă anumite enigme sufletești.

Dacă ai un bun spirit de observație, apoi te vei încredința repede, că cinematograful vieții este foarte variat și foarte interesant. Tragedia e legată cu farsa, plânsul cu râsul și dacă ești observator imparțial, nu vei putea, nici să decretezi că pământul acesta e a „plângerei vată”, nici să crezi că e cel mai ferne-cător paradis.

D. Mestugean a întâlnit în cale-i sute de scene emoționante până la lacrimi, sau comice până la lacrămii căci lacrămile nu sunt numai apăsajul veșnică îndoliate durere. Și a descris aceste scene așa cum le-a văzut, fără să le înflorească, fără să le stropească cu parfumul atățător al imaginației. În impresiunile de călătorie ce le-a publicat mai deunăzi, i-am apreciat talentul de a descrie cât se poate de sobru peisajii; în Schițe și filme descrierile ocupă un loc cu totul neînsemnat. Autorul se preocupă numai de stări sufletești și de cele mai multe ori, ale unor persoane umile, simple, ale celor cu cari vii mai mult în contact și cari dacă nu pot să fie nici odată croi de romane cu situații extreme de complicate, apoi sunt destul de interesanți prin însăși simplitatea lor, care cere mult spirit de observație, multă îngăduință, răbdare și iubire.

Un ziarist apoi e un om de acțiune, vizitează, numărate colțuri ale Capitalei și ale țării, are prilejul să vadă și să auză multe, să cunoască ființe omenești cari aparțin tuturor claselor sociale.

Dacă ziaristul e dublat de un observator, e peste putință să aibă viață tipurile pe cari le va descrie.

D. Mestugean mai are însă o calitate. Simți bine că în anumite prilejuri, sufletul i-a vibrat de emoțiune, dar această impresibilitate nu exclude o ușoară ironie când scena are și părțile ei comice. Citiți „Din dramele mizeriei” și vă veți încredința că nu totdeauna o tragedie poate fi numai serioasă.

— Dar sunt prea scurte aceste schițe!

Da, sunt scurte. În viață, nici tragediile, nici farsele nu țin ceasuri întregi; literatură ad inventat discuțiile și descrierile cele cari nu se mai sfârșesc, și aceasta din motive diferite. D. Mestugean a cinematografiat acele scene, găsind că realitatea e cel puțin tot atât de interesantă, ca și ficțiunea. Personajele sale, ca și cele ce forfolesc în jurul nostru se agită, se mișcă re-

pede, schimbă scenă și decorații, în-tracă una după alta mantaua cea neagră, sau zorzoanele lui Arlecchin.

Schițe-Filme, în rezumat e un volum care va putea fi citit de oricine și putem să-i prezicem un succes îndreptățit, tocmai pentru că autorul lui nu face parte din nici o școală literară, tocmai pentru că a descris viața așa cum poate să o vadă un observator atent, al cărui suflet știe să înțeleagă și durerea și fericirea. În fond, întreaga carte, în toate schițele ei, e plină de o dragoste nețărmurită pentru lumea celor cari suferă, a celor mici, umili și ofensați, ceia ce o face cu deosebire simpatică.

Albert

A apărut

SCHIȚE - FILME

de V. MESTUGEAN

PREȚUL 1.60

La toate librăriile

Viața artistică și literară

Intellectualii parizieni comentează foarte favorabil opera doinei Maria Bengescu intitulată *Mélange sur l'art français*, în care se dau numărate foarte interesante asupra lui Moreau și asupra artei franceze a mobilierului.

Studentii universitari evrei din Capitală, în urma unei consiliuiri, au votat o protestare energetică împotriva studenților cari au împiedecat reprezentarea piesei „*Mamasse*” pe scena Teatrului Național.

Compania lirică „Grigoriu” a dat Vinerii trecută ultima reprezentație la Brăila cu excelența-i revistă „Ober-Gara de Nord” a d-ilor Emil și Dan Cerkez.

În scrierile de 2 și 7 Noiembrie a. c., se va da la Ateneul Român din Capitală Concertele d-rei Ella Gmeiner, cântăreața Curții imperiale germane și foarte apreciată la Curtea noastră regală.

Asociațiunea generală a prescii române se întrunește astăzi, la adunare generală extraordinară, spre a protesta împotriva arestării ziariștilor cari au scris despre campania noastră în Bulgaria.

D. dr. Năe Baciaschi, român din Bucovina, a fost numit custode al bibliotecii universitare din Viena.

Dumineca trecută s'a deschis stațiunea Teatrului Național din Craiova cu piesa „*Futurii*” a colaboratorului nostru d. Corneliu Moldovanu.

Premiera colaboratorului nostru a avut un deosebit succes și va fi jucată în curând și pe scena Teatrului Național din București.

Săptămâna trecută a apărut la Milano al 4-lea volum al monumentalului operă a regelui Victor Emanuel al Italiei intitulată: *Corpus nummorum italicorum*. Această vastă lucrare numismatică se vinde în folosul orfanilor de la institutul național italian.

Studentii români dela „România Jună” din Viena au adresat ziarului „*Universul*” o entuziastă scri-soare cu privire la viața culturală a românilor din Istria. Societatea pentru apărarea culturală a istrie-

nilor va fi în curând un fapt îndeplinit.

Colaboratorul nostru d. Tiberiu R. Constant a dat la lumină o revistă „*România democratică*” care va face literatură și știință socială. Urăm marelui confrate viață lungă.

Sunt numai câteva zile de când a ieșit de sub tipar elegantul volum „*Schițe-Filme*” al d-lui V. Mestugean și el s'a și desfășurat foarte repede pe piața noastră literară așa că au mai rămas foarte puține exemplare disponibile în librării.

Cititorii să se grăbească deci a-și procura din vreme această scriere interesantă.

Premiera „*Magda*” lui Sudermann s'a dat Vinerii seara la Teatrul Național.

Tot din inițiativa d-lui V. G. Morjun s'a hotărât colectarea prin subscripțiuni publice a sumei necesare pentru ridicarea unei statui marelui Caragiale.

Saint-Saëns nu va mai apare pe scenă ca executant. Ultimul său concert s'a dat zilele trecute la Paris în beneficiul unei opere de binefacere.

Sacul cu glume

— Am primit o telegramă pe care n'o înțeleg. E incoherentă, desensufă...

[Apoi dacă vei fi primit-o prin telegrafia fără fir!...]

Un student, dus la Paris, la învățătură, nu-și mai termina studiile și stătea de mulți ani acolo. Unchiul său, îl anunță că vine să-l vadă.

— Unchiule, îi răspunde studentul, o să-ți es înainte la gară. Dar, fiindcă nu ne-am văzut de mult, ca semn de recunoaștere te rog să-ți în mână un bilet de o sută de lei.

Între soldații trecuți peste Dunăre.

— Ma trântii patru zile la arest, pentru că m'a prins...

— Cine, inamicul?

— Nu, ci căpraful pe când succam gâtul unei găini.

Spiritism, Hipnotism

Magie, Francmasonerie și orice știință ocultă, pot fi învățate fără profesor sau școală specială, trimițând 20 bani în mărei poștale la: Biroul de Studii Psihice, Bârlad.

NUMAI LEI 5.85

ceasornic, lanț și inel. Un ceasornic de bărbat remonteir de argint, admirabil fantezie, cu bogate gravuri moderne, cu cadranul gravat pe o placă de metal, cu un mecanism excelent. Garantat pe trei ani. La această mai adăugăm un lanț de aur double și un inel modern de aur double cu trei pietre splendide. Totul numai pentru lei 5.85, la Warenhaus Schächter Leop. Wien XVII103 Lerchenfeldergürtel 5. În caz de nemulțumire înapoierăm banii.

VAPSEA DE PĂR RAPID

GARANTAT ABSOLUT REVĂTĂMĂTORIE

Văpsește imediat părul căruiați veți cădea, în negru, brun, castaniu sau blond într-un mod atât de perfect și de natural în cât va se cunoaște de loc că părul e văpșit. Întrebăm-vă mai simplă și mai ușoară ca la orice altă văpșea de păr.

Prețul lei 2.50. La nemulțumire se restituie imediat o-stul.

Boubeane Orientale

Parfumează admirabil gura

și distrug orice miros urât al gurei provenit din tutun, dinți stricați sau stomac deranjat.

Cuția 50 bani la drogherii și farmaci.

Observați marca *Semiluna* cu stea, singure veritabile.

CREMA	FLORA	POMADA
PUDRA		Capilogen
SAPUN		(Apt de păr)

TUSEA cea mai rebelă, bronșite acute și cronice, tusea măgărească, vindecă sigur

Pectosin Steanu

Stih nr 3.—La drogherii și farmaci

PURGEN

PURGATIV IDEAL cu renume universal

De o eficacitate absolut sigură. Cuția cu 25 purgative lei 1.50. Observați ca fiecare pastilă să aibă inscripția: *Purgen Bayer*, singural veritabil.

Anemia (lipsa sângelui), clorosa, neurastenă, histeria, alăbiciunea generală, vindecă

Hemofor Steanu

recomandat de prof. dr. Bucliu, prof. dr. Leonte, prof. V. Negel, Iași, și alții, ca unul din cele mai puternice reconstituante ale corpului slăbit. *Sticla lei 4*

DURERI REUMATICE

Neuralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți vindecă sigur

PASTILELE Neuralgine Jurist

În flacon 2.50

La drogherii și farmaci.

NOUA SERIE A

Marilor Premii

ce se vor oferi de

Ziarul UNIVERSUL

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie 1913:

Lei **6.000** **Lei**

BANI IN NUMERAR **BANI IN NUMERAR**

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 10-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandat depozit de mobile de fier și bronz „Industria Metalică MARCU” și una SOBĂ „GODIN” „Industria Metalică MARCU”, cumpărată tot dela

JUMATATE GARNITURA MOBILA COMPUSĂ DIN : O CANAPEA, DOUĂ FOTOLIURI ȘI PATRU SCAUNE.

O Oglindă venețiană. - Una masă elegantă de mahon cu cristal

Una frumoasă Lampă pentru atârnat. - Una sobă calorifer sistem german

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 82, București

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Mihael-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10. — Sucursala : Calea Victoriei No. 107.

3 Costume naționale

Un elegant și pitoresc costum țărănesc pentru dame model Breaza de o culoare albastră ca a cerului senin
Un splendid costum țărănesc ca acela al Ruodrenilor roșu, dulce însă la vedere și bogat împodobit.
Un costum țărănesc după modelul celor purtate de Câmpulungence, netrecut, superb, așa cum numai în vis ai vedea, a/b.

DOUĂ GHEBE FINE draguțe, de le-ar invidia orice orășancă cu gust
O CAMAȘUȚA lucrată cu o rară delicateță în galben și negru

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plăchete de meta și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într-o cutie fină căptușită cu catifea.

UNA VIORA FINĂ, cu arcuș și accesoriul de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică Jean Feder, București, calea Victoriei 54, Furnizorul Curții Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentală, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică „La Harpa”, București, strada Colței No. 8.

UNA MECILETA ELEGANTĂ „SPORT” cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard”, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard”. Această armă are 4 săvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pușcarea neagră, cât și pușcarea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie „Pieper” cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zemann, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei 44, București.

UN POLICANDRU fin Venegran cu 5 brațe, pentru gaz serian, cumpărat dela renumita Casă Teirsh & Comp. Succesorii Carol Weinlich, str. Cobălcescu (fost berzel) No. 9 București.

UN COSTUM DE HAINĂ (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoseuta croitore Jaques Grünberg, str. Academiei No. 25.

UNA FRUCTIERA în formă de scoică susținută de un ingeras stând pe pedestal; totul de metal argintat.

UNA FRUCTIERA cu spice de grâu de metal oxidat.

2 VASE DE CRISTAL culoarea închisă cu pictura de aur, în suport de metal argintat, cumpărate dela cunoseutul Ma-

gazin de bijuterii Th. Radivon, B-dul Elisabeta 8 bis, București.

UNA PENDULA MODERNA de perete, din lemn de nuc cu intercal la 15 zile, sună ad la oră și jumătăți.

UN CEASORNIC DE MASA pentru salon, trumos bronzat, garnisit cu pietre sumili și așezat pe o sanie înhamată cu un cerb.

UN CEASORNIC DE BIUROU frumos bronzat, având calendar mecanic.

6 LINGURITE, AURITE și frumos emailate, cu vederi din București, aranjate în cutie tapisată.

Toate aceste cumpărate dela cunoseutul Magazin de Bijuterie și ceasornicarie. Ceasornicaria Colței str. Colței 31.

2 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No. 87 pentru bărbați.

3 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No. 88 pentru bărbați.

1 CEASORNIC DE AUR 14 carate cu 3 capace No. 92 pentru bărbați.

5 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte 4 capace marca arpad, pentru bărbați.

6 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte 4 capace.

1 CEASORNIC DE AUR, având și broșă atârnat pe un lanțisor pentru damă.

3 CEASORNICE DE ARGINT cu brățări pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 3 capace emailat cu steluțe, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR emailat Miosotis, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 1 capac, pentru dame.

1 SPLENDID OU EMAILAT, suvenir din Karlsbad, cu fotografie Sprudel, servă pentru pudrieră într-o elegantă caselă tapisată cu mătase.

2 GARNITURI „NECESER” pentru toaletă de dame, fiecare garnitură având un elegant sacheu.

6 CEASORNICE DE ARGINT oxidate, pentru bărbați.

3 Mașini de cusut de mână. - Un vagon de 10.000 kgr. lemne. - 25 Casete „Flora” conținând săpun, pudră și crema flora.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar în Editura Ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deși după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. — Administrația „Universului” nu întrebuițează încasatori. Plata abonamentelor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.